

**2015 VE 2017 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DİL
BİLGİSİ İLE İLGİLİ KAZANIMLAR YÖNÜNDEN
KARŞILAŞTIRILMASI**

**A COMPARISON OF 2015 AND 2017 TURKISH TEACHING
PROGRAMS IN TERMS OF GRAMMATICAL GAINS**

Veli KUTAY¹

Emrah ÇAKIR²

Özet

Dil, bir toplumun benliğidir; toplumun tüm kültür unsurlarını içinde barındıran bir yapıdır. İnsanlar arası etkileşimi, iletişimi ve toplumsal uzlaşmayı sağlayan en önemli unsur, dildir. Dili doğru kullanmak, toplumu oluşturan bireylerin en önemli amacı olmalıdır. Dil öğretiminin, sistemli ve kurallı bir şekilde yapılması gerektiği de yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle ülkemizde Türkçe öğretim programları hazırlanmaktadır. Türkçe öğretim programlarındaki dil bilgisi kazanımları, dilin doğru kullanımının öğretilmesi açısından en önemli verilerdir. Bu çalışma, 2015 ve 2017 Türkçe öğretim programlarındaki dil bilgisi kazanımlarını net olarak saptayarak iki program arasındaki farklılıkları yorumlamak ve değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan “doküman incelemesi” yönteminden yararlanılmıştır. İki program arasındaki farklar 5, 6, 7 ve 8. sınıf kazanımlarına yönelik olarak belirtilmiştir. Çalışma, bu sınıf seviyeleri ile sınırlıdır. Söz konusu programlarındaki dil bilgisi ile ilgili kazanımlar incelendiğinde kazanımların ifade edilmesinde farklılıklar olduğu belirlenmiş, ifadelerin farklılaşmasında da öğrencilerin zihinsel süreç basamaklarının göz önüne alındığı görülmüştür. Bununla birlikte programların birinde bulunup diğerinde bulunmayan dil bilgisi kazanımları olduğu, dil bilgisi konularının sınıf seviyelerine dağılımında farklılıklar olduğu ve 2015 programındaki bazı tümleşik dil bilgisi kazanımlarının 2017 programında ayrı birer kazanım şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil Bilgisi, Kazanım, 2015 Türkçe Öğretim Programı, 2017 Türkçe Öğretim Programı.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, kutayveli66@gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Ana Bilim Dalı, emrah_cakir28@hotmail.com

Abstract

Language is the essence of a society, it is a structure that contains all the cultural elements of society. It is the most important element that provides human interaction, communication and social reconciliation. Proper use of language should be the most important goal of the individuals who make up the society. It is an indisputable fact that language teaching should be systematically and regularly conducted. For this reason, Turkish teaching programs are being prepared in our country. The grammatical gains in Turkish teaching programs are the most important guide in teaching correct use of language. This study was carried out in order to determine the grammatical gains in the 2015 and 2017 Turkish teaching programs and to investigate the differences between them. In this study, "document review" method which is one of the qualitative research methods was used. The paper compares the differences between the two programs for class 5, 6, 7 and 8. The study is limited with these class levels. When examining the grammatical gains of both programs, it was found out that there were differences in the expressions of the gains between the two programs and the differentiation of the expressions were made according to cognitive processes of the students. It was also found out that there were grammatical gains which only included in one of the two programs and there were differences in the distribution of grammar topics to class levels. The last difference between the two programs was that some integrated grammatical gains in the 2015 program were divided into two gains in the 2017 program.

Key words: Grammar, Gain, 2015 Turkish Teaching Program, 2017 Turkish Teaching Program

GİRİŞ

Dil, toplumu ayakta tutan değerlerin en önemlilerinden birisidir. Toplumun ve toplumu oluşturan bireylerin, dili iyi öğrenmesi ve kullanması son derece önem taşımaktadır. Bu bağlamda dil bilgisinin de önem ve işlevi yadsınamaz durumdadır.

Dili doğru bir şekilde öğrenip kullanmak için öncelikle dilin tanımının ve ne olduğunun net olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Günümüze kadar dil uzmanlarınca birçok dil tanımı yapılmıştır. Ergin (2009, s.3) dili insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta olarak görmektedir. Güneş ise (2016, s.21) dili “insanların duygu, düşünce ve gözlemlerini işaret veya kelimelerle paylaştıkları bir sistem” olarak tanımlamaktadır. Aksan da (1998, s.55) dilin düşünce, duygu ve isteklerin ses ve anlam yönünden ortak öğeler ve kurallar vasıtasıyla başkalarına aktarılmasını sağlayan çok gelişmiş bir dizge olduğunu belirtmektedir. Martinet’e göre de (1998, s.28) dil, “İnsan deneyiminin topluluktan topluluğa değişen biçimlerde, anlamsal bir içerikle sessel bir anlatım kapsayan birimlere, başka bir deyişle anlamlı birimlere ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracıdır”. Dil, bir edebiyatçı gözünden değerlendirildiğinde ise en çarpıcı tanımlardan biri olarak Cemil Meriç’in tanımı göze çarpmaktadır. Dilsiz toplum

olmayacağını ifade eden Cemil Meriç, dili, bir milletin hafızası olarak görmektedir (Karaburgu, 2006, s.121).

Uzmanlarca yapılan tanımlara bakıldığında dil hakkında farklı görüşlerin olduğu görülmekle birlikte söz konusu tanımların hepsinin, dilin iletişim boyutunu vurguladığı da görülmektedir. Buradan hareketle dili, insanlar arasındaki anlaşma ve iletişimi sağlayan sözel ve sözel olmayan araçların tümü olarak tanımlayabiliriz.

Dil hakkındaki tanımlarda olduğu gibi dil bilgisi ile ilgili de uzmanların ortaklaşa kabul ettikleri bir tanım bulunmamaktadır. Ergin (2009, s.28), dil bilgisini “bir dili bütün cepheleriyle inceleyen bilgi kolu” olarak tanımlar. Güneş ise (2016, s.272) dil bilgisinin eskiden harf okuma-yazma sanatı olarak ele alındığını, günümüzde ise bir dilin ses, biçim, cümle ve metin yapısını inceleyen, anlam ve görevlerini ortaya koyan geniş bir alan haline geldiğini ifade etmektedir. Göğüş de (1978, s.337) dil bilgisini, dilin kurallarını inceleyen dil bilimi dalı olarak görmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere, dil bilgisinin tanımlanmasında da uzmanların farklı görüşleri bulunmakta, bu farklılık tanımın netleşmesinde zorluklar çıkarmaktadır.

Dil Bilgisi Öğretiminin Önemi

Dil kullanımı, iletişimin olmazsa olmazı durumundadır. İnsan, doğum anından itibaren sosyal bir çevre ile etkileşim hâlinde olur. Bu durum da sosyal çevre ile iletişimi zorunlu kılar. Bu iletişim de dil ile oluşur.

Etkileşimin anlamlılığı, yaş ve öğrenim seviyesi ile ilgilidir. Çocuğun anlamlandırıp kullanacağı dil kodlarıyla yetişkin bir bireyinki farklı olacaktır. Söz konusu bu kodların sayısı, biçimi ve yapısı kadar ifade edilmiş şekilleri de önemlidir. “Dil bilgisini öğrenme süreci okul öncesi dönemde sözlü olarak başlamakta, okulla birlikte yazılı ve sözlü olarak devam etmektedir” (Güneş, 2016, s.279).

Dil bilgisi, tek boyutlu bir olgu değildir, iletişim boyutunun yanında aynı zamanda bir sosyal beceridir. İnsan, dili, özelliklerini ve işlevlerini ne kadar iyi bilir ve kullanırsa toplum içindeki statüsü de o kadar artar. Dili güzel kullanan çocuklar ve yetişkin bireyler kendilerini ifade etme ve sorunlarını şiddete başvurmadan konuşarak çözüme gibi konularda da başarılı olacaklardır. Toplumdaki birçok kavgaın temelinde dile ilişkin kazanımların eksikliklerinden kaynaklanan iletişim kopukluğu yatmakta olduğunu belirten Demir, bazı insanların, düşündüklerini karşılarındaki insanlara eksiksiz ve doğru anlatamadığı, duygularını etkili biçimde ifade edebilecek cümleyi kuramadığı için aciz kaldıklarını düşünüp hırçınlaştığını ve güç kullanmaya kalktıklarını ifade etmektedir (2009, s.60).

Dil Bilgisi Öğretiminde Türkçe Öğretim Programlarının İşlevi

Dilin doğru kullanımı, ilk insanlardan bu yana bireyleri ve toplumu geliştiren, ilişkileri güçlendiren bir durum olarak süregelenmiştir. Bu durum da dil öğreniminin

ciddi bir olgu olarak kabul edilmesini ve belli bir sistem ve kurallar bütünü içerisinde öğretilmesini gerekli kılmaktadır.

Türk dil bilgisinin, sistemli ve kurallı bir şekilde öğretilmesi için Türkçe öğretim programları hazırlanmıştır. Söz konusu bu programlar öğrencilerin dil gelişimlerini desteklemek ve doğru kullanımlarını sağlamak amacıyla hazırlandığı için aynı zamanda eğitim programlarının da birer parçasıdır. Varış (1996), öğretim programının eğitim programının içinde yer aldığını ve öğrenme-öğretme süreciyle ilgili tüm etkinlikleri kapsadığını belirtmektedir. Dil gelişiminin eğitim bakımından olduğu kadar öğretim açısından da oldukça önemli olduğunu vurgulayan Calp ve Calp da derslerde sürdürülen iletişimin önemli bir kısmının dile dayandığını ifade etmişlerdir (2016, s. 32).

Görüldüğü üzere dil bilgisi öğretiminin eğitim-öğretim sürecinde oldukça önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu sebeptir ki Türkçenin işlev ve özelliklerini sistemli ve kurallı bir şekilde öğretmek ve doğru kullanımını sağlamak için Cumhuriyet döneminde 1924 yılından bu yana Türkçe öğretim programları hazırlanmaktadır. Söz konusu programlar, genellikle ilk ve ortaokullar için ayrı ayrı düzenlenmiştir. 1924 yılından, çalışmanın yapıldığı 2017 yılının sonuna kadar geçen süreç içerisinde 10 tane Türkçe öğretim programı hazırlanıp uygulanmıştır.

1.YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın amacı, önemi, modeli, sınırlılıkları, veri toplama teknikleri ve analizi gibi bölümlere yer verilmiştir.

1.1.Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, 2015 ve 2017 Türkçe öğretim programlarındaki dil bilgisi kazanımlarını net olarak saptayarak farklılıkları, kazanım ifadelerindeki değişiklikleri, kazanımların sınıf seviyelerine göre dağılımlarını ve sınıf seviyelerindeki ortak ve farklı konuları belirlemek, yorumlamak ve değerlendirmektir.

1.2.Çalışmanın Önemi

Çalışma, Türkçe dersi için hazırlanan son iki program olan 2015 ve 2017 programlarının, dil bilgisi bakımından benzerlik ve farklılıklarını göz önüne sererek, öğretmen ve öğrencilerin karmaşık bulduğu noktaları netleştirmek açısından önem teşkil etmektedir.

1.3.Çalışmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan “doküman incelemesi” yönteminden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi literatürde “araştırmanın konusu ile ilgili bilgi içeren materyallerin analizidir.” (Cansız Aktaş, 2014, s.363) şeklinde tanımlanmaktadır. Kahn ve Best de (2017) yöntemi, mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak, sistemli incelenmesi olarak ifade etmektedir. Çalışmanın temel dokümanını, “2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı” ve “2017 Türkçe

Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8.Sınıflar) ” adlı Türkçe öğretim programları oluşturmaktadır.

Çalışmada dil bilgisi kazanımlarının 2015 ve 2017 programlarındaki durumu üzerinde durulmuştur. Araştırmacı tarafından “amaçsal örnekleme” yöntemiyle örneklem olarak “2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı” ve “2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8.Sınıflar) ” adlı Türkçe öğretim programları seçilmiştir. “Amaçsal örnekleme ise çalışma amacı doğrultusunda bilgi ve örnek açısından zengin materyallerin seçilerek derinlemesine araştırma yapma olanağı tanımaktadır.” (Büyüköztürk vd., 2016, s. 90).

1.4.Verilerin geçerliği ve güvenilirliği

Çalışmanın amaçları doğrultusunda öncelikle iki programdaki dil bilgisi ile ilişkili kazanımlar tespit edildi. Belirlenen kazanımların dil bilgisi ile ilişkili olup olmadığını kontrol etmek ve eğer varsa belirlenen kazanım cümleleri dışında dil bilgisi ile ilişkili kazanım cümlelerini tespit etmek amacıyla iki Türkçe eğitimi alan uzmanının görüşüne başvuruldu. Uzmanlardan gelen dönütler sonucunda iki programdaki tüm dil bilgisi kazanımlarının doğru ve eksiksiz tespit edildiği belirlendi.

1.5.Sınırlılıklar

İki program arasındaki farklar 5, 6, 7 ve 8. sınıfa yönelik kazanımlara yönelik olarak belirtilmiştir. Çalışma konusu, bu sınıf seviyeleri için geçerlidir. Söz konusu programların her ikisinde de olmayan kazanımların 1, 2, 3 ve 4.sınıf seviyelerinde verildiği tahmin edilmektedir.

Çalışma konusu olarak 2015 ve 2017 Türkçe öğretim programları belirlendiği için önceki programlara değinilmemiştir.

1.6.Verilerin Analizi

Araştırmada nitel veriler, amaç doğrultusunda, doküman analizi sonucu belirlenmiş ve bu verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada içerik analizi türlerinden “kategorisel analiz” (Tavşancıl ve Aslan, 2001) kullanılmıştır. Kategorisel analizde öncelikli olarak veriler kodlanmıştır. “Kodlar, kelime gruplarını sınıflandırmak ya da gruplandırmak için kullanılan semboller; araştırma sorularıyla ilgili olan kavramlardır”(Robson, 2001). Ardından kodları açıklayan kategoriler belirlenmiş ve bulgular tablolar halinde yorumlanmıştır.

2.BULGULAR

Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular sınıf seviyelerine göre gösterilmiştir. Bu sayede bulguların okunması ve takibi kolaylaşacaktır. Kazanımlar kalın, kazanımların açıklama kısımları da altı çizili şekilde yazılmıştır. İki program arasındaki farkların sınıf seviyeleri değişen, tümleşikken müstakil bir kazanıma dönüşen, programın birinde olup diğerinde olmayan, ifade değişiklikleri olan ve

farklı öğrenme alanlarında verilen kazanımlar şeklinde olduğu görülmüştür. Bulguların sunumunda, bir sınıf seviyesinde tespit edilen farklar, diğer sınıf seviyelerinde de tekrar ediyorsa bu durumda tespit edilen fark belirtilmiş ama buna ilişkin yapılan açıklamalar yinelenmemiştir.

Tablo 1. 2015 ve 2017 Türkçe Öğretim Programlarında Dil Bilgisi Kazanım ve Açıklama Sayıları

Sınıf Seviyesi	2015	2017
5	17 kazanım-3 açıklama	18 kazanım-8 açıklama
6	16 kazanım-4 açıklama	16 kazanım-8 açıklama
7	14 kazanım-4 açıklama	16 kazanım-9 açıklama
8	13 kazanım-5 açıklama	15 kazanım-9 açıklama
Toplam	60kazanım- 16 açıklama	65kazanım- 34 açıklama

Tablo 1’de de görüldüğü üzere, 2015 ve 2017 Türkçe Programları arasında dil bilgisi ile ilişkilendirilebilecek kazanımların sayıları bakımından büyük bir farklılık yoktur ama 2017 Programında 6. Sınıf hariç dil bilgisi kazanımlarının sayısı artmıştır. Bunun yanında, kazanım cümlelerinin altında verilen açıklama cümleleri bakımından iki program arasında büyük bir fark olduğu görülmektedir. 2015 Programında dil bilgisi ile ilişkili kazanımların altında 16 açıklama cümlesine yer veriliyorken, 2017 Programında bu sayı 34 olarak iki katın üzerinde bir artış gerçekleşmiştir. Programdaki açıklama cümlelerinin sayısının fazlalığı, kazanım cümlelerinin daha belirgin hale gelmesini sağladığından ve bu kazanımlara nasıl ulaşılacağını tarif ettiği için 2017 Programı adına olumlu bir gelişme olarak ifade edilebilir.

Tablo 2. İki Programın Dil Bilgisi Kazanımları Arasındaki Farkların Sayıları

Farklılık Başlıkları	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam
Sınıf Seviyesi Değişen Kazanımlar	3	4	1	1	9
İfade Değişiklikleri Olan Kazanımlar	6	8	9	8	31
Birinde Olup Diğerinde Olmayan Kazanımlar	3	3	3	4	13
Öğrenme Alanları Değişen Kazanımlar	4	5	4	4	17
Tümleşik İken Müstakil Olan Kazanımlar	2	0	1	0	3
Toplam	18	20	18	17	73

Tablo 2 göstermektedir ki, iki program arasında dil bilgisi kazanımları bakımından, söz konusu sınıf seviyelerinde toplam 73 farklılık vardır. Bu farklılıkların en çok ifade değişikliği şeklinde olduğu, en az tümleşik iken müstakil bir kazanıma dönüşme şeklinde olduğu tespit edilmiştir. İfade değişikliği şeklinde olan farklılıklardan sonra en fazla farklılığın öğrenme alanı değişen kazanımlar şeklinde olduğu görülmektedir. 2017 Türkçe öğretim programında görülen ifade değişiklikleri, genellikle daha üst düzey zihinsel becerilerin gerekliliğine ve Türkçe öğretiminin metin temelli gerçekleşmesi yaklaşımına uygun olarak gerçekleşmiştir. Bu durum 2017 Programı adına olumlu bir gelişme olarak ifade edilebilir.

2.1.Dil Bilgisi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Karşılaştırılması

2.1.1. 5. sınıf.

1-) 2015 programında 5. sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Akıcı Okuma” alt başlığında “Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek, uygun hızda sesli veya sessiz okur.” kazanımı 2017 programında yine aynı alt başlıkta “Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.” şeklinde belirtilmiş ve “yazım kuralları” ile “uygun hız” ifadelerine yer verilmemiştir. Ayrıca 2015 programındaki söz konusu kazanımda geçen “sesli veya sessiz okur” ifadesi, metnin isteğe bağlı olarak sadece sesli ya da sadece sessiz okunabileceğini belirtirken bu ifade, 2017 programında “sesli ve sessiz okur” şeklinde değiştirilerek metnin isteğe bağlı olunmaksızın hem sessiz hem de sesli okunması gerektiğini ifade etmektedir.

2-) 2015 programında 5.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında “Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bilir.” kazanımında tümleşik olarak verilen “eş ve zıt anlam” ifadeleri, 2017 programında yine aynı alt başlıkta iki ayrı kazanım olarak verilmiş, “Kelimelerin eş anlamlılarını bulur.” ve “Kelimelerin zıt anlamlılarını bulur.” şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca 2015 ve 2017 programlarındaki söz konusu kazanım cümlelerinin yüklemelerine dikkat edilecek olursa, 2015 programındaki “bilir” ifadesi, 2017 programında “bulur” olarak değiştirilmiştir.

3-) 2015 programı 5.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında verilen **“İsimlerin ve sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder.”** ve **“İsim ve sıfat tamlamalarını fark ederek bunların anlama olan katkılarını bilir.”** kazanımlarının yanında “Yazma” öğrenme alanındaki **“İsim, isim tamlaması, sıfat ve sıfat tamlamalarını cümledeki işlevlerine uygun kullanır.”** kazanımı, 2017 programında 6.sınıfın “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında **“İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.”** ve **“İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.”** şeklinde verilmiştir. Görüldüğü üzere söz konusu dil bilgisi konularının hem verildiği sınıf seviyesi farklıdır. Ayrıca 2015 programında “isim ve sıfat” konularının cümlelerden hareketle anlatılması durumu söz konusu iken 2017 programında aynı konunun, tüm metinden hareketle anlatılması söz konusudur. Bu da son yıllarda gelişen “metin dil bilgisi”nin 2017 programında dikkate alındığının göstergesidir. Ayrıca 2015 programı “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığındaki isim ve sıfatlarla ilgili söz konusu kazanımda “fark eder” ifadesi, diğer öğrenme alanları ile ilişkilendirilemez iken 2017 programındaki aynı kazanımda “açıklar” ifadesi, “Konuşma” ve “Yazma” öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilebilir.

4-) 2017 programı 5.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” başlığı altında verilen **“Kökleri ve ekleri ayırt eder.”** kazanımı, 2015 programında 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyesinde bulunmamaktadır.

5-) 2017 programı 5.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” başlığı altında verilen **“Yapım ekinin işlevlerini açıklar.”** kazanımı, 2015 programında 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanının altında **“Yapım eklerini bilir; basit, birleşik ve türemiş sözcükleri ayırt eder.”** ve **“Çekim eklerini (hâl ekleri, iyelik ekleri, çoğul eki, ilgi hâli) ve yapım eklerini doğru kullanır; kök bilgisi ile ilişki**

kurar.” şeklinde, ilişkili konularla birlikte verilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programında 6.sınıfta verilen “yapım eki” konusu, 2017 programında 5.sınıfta verilmiş ve müstakil bir kazanım halini almıştır.

6-) 2015 programı 5.sınıf “Sözlü İletişim” öğrenme alanı altında verilen **“Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** kazanımı, öğrenme alanlarının ayrılmasıyla birlikte 2017 programı 5.sınıf “Konuşma” öğrenme alanında **“Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** şeklinde belirtilmiştir.

7-) 2015 programı 5.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Anlama” alt başlığındaki **“Okuduklarındaki yönlendirici ifadelerin anlamda yaptığı değişikliği fark eder. Ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak gibi yönlendirici ifadeleri bulması sağlanır.”** ifadesi, 2017 programı 5.sınıf yine aynı alt başlıkta **“Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir. Ama, fakat, ancak ve lakin ifadeleri üzerinde durulur.”** şeklinde verilmiş, hem kazanımın ifade ediliş şekli değişmiş hem de “oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak” ifadelerinin yerine “ancak, lakin” ifadelerine yer verilmiştir.

8-) 2017 programı 5.sınıf “Konuşma” öğrenme alanı altında verilen **“Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak ve lakin ifadelerini kullanmaları sağlanır.”** ifadesi, 2015 programında bulunmamaktadır. 7. maddede belirtilen farkların dışında 2017 programında geçiş ve bağlantı ifadelerinin “Konuşma” öğrenme alanında tekrar edilmesi, bunları kullanmanın önemini vurgulamaktadır.

9-) 2015 programı 5.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru eki, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç uygun yerde/doğru kullanır.”** kazanımı, 2017 programı 5.sınıf ve yine aynı öğrenme alanında **“Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.”** kazanımının açıklama kısmında verilmiş ve 2015 programındaki “soru eki” ifadesi, 2017 programında “soru işareti”

şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca 2017 programındaki söz konusu kazanımda geçen “büyük harfler” ifadesi, 2015 programının söz konusu sınıf seviyesinde kullanılmamıştır.

10-) 2017 programı 5.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.”** kazanımı ve **“Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.”** açıklaması, 2015 programında 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanında **“Yazdıklarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.”** şeklinde bulunmaktadır. Görüldüğü üzere 2017 programında “ses olayları” konusunun hem sınıf seviyesi değişmiş hem de hangi ses olaylarının anlatılacağı açıkça ifade edilmiştir.

11-) 2015 programı 5.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri kullanır.”**, **“Duygu ve düşüncelerini ifade ederken uygun bağlama öğelerini kullanır ör.: bundan dolayı, açıkçası, bunun yanında, artık, aynı zamanda vb”**. ve **“Yazdıklarını gözden geçirerek anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama hataları varsa bunları belirler, düzeltir ve metni yeniden yazar/düzenler.”** kazanımları yer alırken 2017 programında **“Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak ve lakin ifadelerini kullanmaları sağlanır.”** ifadesi yer almaktadır.

12-) 2015 programı 5.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Soru ekini, “de” ve “ki” bağlaçlarını, sayıları, kısaltmaları, pekiştirmeli sözleri doğru yazar; satır sonunda kelimeleri uygun şekilde böler.”** kazanımında sözü edilen dil bilgisi konularından sadece “sayıları” ifadesi, 2017 programı 5.sınıf “Yazma” öğrenme alanında **“Sayıları doğru yazar.”** şeklinde yer bulmuş, kazanımdaki diğer dil bilgisi konuları incelenen sınıf seviyelerinde yer almamıştır.

13-) 2017 programı 5.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** kazanım ifadesi, 2015 programı incelenen sınıf seviyelerinde “Yazma” öğrenme alanında bulunmamaktadır.

14-) 2017 programı 5.sınıf “Okuma” öğrenme alanı “Anlama” alt başlığındaki “**Metindeki söz sanatlarını tespit eder. Benzetme (teşbih) ve kişileştirme (teşhis) söz sanatları verilir.**” ifadesi, 2015 programında 5.sınıf seviyesinde verilmemiştir. Adı geçen söz sanatlarına 2015 programında 8.sınıf seviyesinde verilmiştir.

2.1.2. 6. sınıf.

1-) 2015 programı 6.sınıf “Sözlü İletişim” öğrenme alanı altında verilen “**Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.**” kazanımı, öğrenme alanlarının ayrılmasıyla birlikte 2017 programı 6.sınıf “Konuşma” öğrenme alanında “**Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.**” şeklinde belirtilmiştir.

2-) 2017 programı 6.sınıf “Konuşma” öğrenme alanı altında verilen “**Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen ifadelerini kullanmaları sağlanır.**” ifadesi, 2015 programında bulunmamaktadır. Ayrıca bu kazanımın açıklamasında görülüyor ki 2017 programı 5.sınıf “Konuşma” öğrenme alanı altındaki “ama, fakat, ancak ve lakin” ifadelerine, 6.sınıfta “bununla birlikte” ve “buna rağmen” ifadeleri de eklenmiştir.

3-) 2015 programı 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Anlama” alt başlığında verilen “**Okuduklarındaki yönlendirici ifadelerin anlamda yaptığı değişikliği fark eder.**” kazanımı ve “Ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak gibi yönlendirici ifadeleri bulması sağlanır” açıklaması, 2017 programında aynı öğrenme alanının aynı alt başlığında yoktur. Yalnız, 2017 programında aynı hedefi ifade eden “**Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir. Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen ifadeleri üzerinde durulur.**” Kazanımı yer almaktadır. Bu kazanım cümlelerinin açıklama bölümlerinde yer alan yönlendirici ifadeler/geçiş ve bağlantı ifadeleri arasında farklar vardır.

4-) 2015 programında 6. sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Akıcı Okuma” alt başlığında “**Yazım kurallarına ve noktalama**

işaretlerine dikkat ederek, uygun hızda sesli veya sessiz okur.” kazanımı 2017 programında yine aynı alt başlıkta **“Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.”** şeklinde belirtilmiş ve “yazım kuralları” ile “uygun hız” ifadelerine yer verilmemiştir. Ayrıca 2015 programındaki söz konusu kazanımda geçen “sesli veya sessiz okur” ifadesi, metnin isteğe bağlı olarak sadece sesli ya da sadece sessiz okunabileceğini belirtirken bu ifade, 2017 programında “sesli ve sessiz okur” şeklinde değiştirilerek metnin isteğe bağlı olunmaksızın hem sessiz hem de sesli okunması gerektiğini ifade etmektedir.

5-) 2015 programında 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Kelime ve kavramların farklı anlamlarını öğrenir ve bunları bağlama uygun şekilde kullanır.”** kazanımı, 2017 programında bulunmamaktadır. Fakat, 2017 programında aynı hedefi çağrıştıran **“Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.”** kazanım cümlesi yer almaktadır. Kazanım cümleleri karşılaştırıldığında 2015’dekinin sarmal yaklaşıma daha uygun olduğu görülmektedir.

6-) 2015 programında 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder.”** kazanımı, 2017 programı 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında **“Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programında “zamir” konusunun cümlelerden hareketle anlatılması durumu söz konusu iken 2017 programında aynı konunun, tüm metinden hareketle anlatılması söz konusudur. Bu da son yıllarda gelişen “metin dil bilgisi”nin 2017 programında dikkate alındığının göstergesidir. Ayrıca 2015 programı “Okuma” öğrenme alanındaki söz konusu kazanımda “fark eder” ifadesi, diğer öğrenme alanları ile ilişkilendirilemez iken 2017 programındaki aynı kazanımda “açıklar” ifadesi, “Konuşma” ve “Yazma” öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilebilir.

7-) 2015 programındaki 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Edat, bağlaç ve ünlemlerin anlama olan katkısını fark eder.”** kazanımı, 2017 programı 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında **“Edat, bağlaç ve**

ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere bir önceki maddede “zamir” konusuyla ilgili olan “metin dil bilgisi” ve “diğer öğrenme alanlarıyla ilişkilendirme” hususları, bu kazanım için de geçerli olup, önemli bir farklılık olarak göze çarpmaktadır.

8-) 2017 programı 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.”** ve **“İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.”** kazanımları, 2015 6.sınıf programında bulunmamaktadır. Söz konusu kazanımlardaki dil bilgisi konuları, 2015 programında 5.sınıf seviyesinde verilmiştir.

9-) 2017 programı 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.”** kazanımı 2015 programında 6. Sınıf “Yazma” öğrenme alanında **“Yapım eklerini bilir; basit, birleşik ve türemiş sözcükleri ayırt eder.”** şeklinde verilmiştir.

10-) 2017 programı 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Metindeki söz sanatlarını tespit eder.”** kazanımı ve **“Konuşturma (intak) ve karşıtlık (tezat) söz sanatları verilir.”** açıklaması, 2015 programı 6.sınıf seviyesinde bulunmamaktadır. Adı geçen söz sanatları, 2015 programında 8.sınıf seviyesinde verilmiştir.

11-) 2015 programında “konuşturma, benzetme, tezat ve abartma” sanatlarının hepsi 8.sınıfta verilirken, söz konusu sanatlar 2017 programında 5 ve 6.sınıflarda kademeli olarak verilmiş ve 7.sınıfta da hepsinin tekrarı yapılmıştır. 8.sınıf seviyesinde söz sanatlarına yer verilmemiştir.

12-) 2015 programı 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Duygu ve düşüncelerini ifade ederken uygun bağlama öğelerini kullanır.”** kazanımı ve **“ör.: rağmen, üstelik, ne de olsa, dolayısıyla, hiç değilse vb.”** açıklaması, 2017 programı 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanında **“Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen ifadelerinin kullanılması sağlanır.”** şeklinde değiştirilmiştir.

13-) 2015 programı 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanında **“Yazdıklarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.”** , **“Çekim eklerini (hâl ekleri, iyelik ekleri, çoğul eki, ilgi hâli) ve yapım eklerini doğru kullanır; kök bilgisi ile ilişki kurar.”** , **“Zamirleri, edatları, bağlaçları ve ünlemleri cümledeki işlevlerine uygun kullanır.”** ve **“Yapım eklerini bilir; basit, birleşik ve türemiş sözcükleri ayırt eder.”** kazanımları, 2017 programı 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanında bulunmamaktadır.

14-) 2015 programında 6.sınıfta verilen “ses olayları” konusu, 2017 programında 5.sınıfta verilmiştir.

15-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazma çalışmalarında, kaynaştırma (y, ş, s, n) harflerini doğru kullanır.”** kazanımına, 2017 programında incelenen sınıf seviyelerinde yer verilmemiştir.

16-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazdıklarını gözden geçirir.”** kazanımı, 2017 programı “Yazma” öğrenme alanında **“Yazdıklarını düzenler. a) Anlam bütünlüğünü bozan ifadelerin belirlenmesi ve düzeltilmesi sağlanır, kavramsal olarak anlatım bozukluğu konusuna değinilmez.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programında söz konusu kazanımdaki “gözden geçirir” ifadesi, 2017 programında “düzenler” şeklinde değiştirilmiştir. “Gözden geçirme” işlemi, yüzeysel bir incelemeyi kast ederken “düzenleme” işlemi, yapılan inceleme sonucu düzeltmeler yapılması anlamına gelmektedir. Ayrıca 2017 programındaki söz konusu kazanıma, 2015 programından farklı olarak **“b) Sınıf düzeyine uygun yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.”** açıklaması da eklenmiştir.

17-) 2017 programı “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.”** kazanımı ve **“Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen ifadeleri üzerinde durulur.”** açıklaması, 2015 programında **“Okuduklarındaki yönlendirici ifadelerin anlamda yaptığı değişikliği fark eder.”** **Ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak gibi yönlendirici ifadeleri bulması sağlanır.** şeklinde yer alır.

18-)2015 programı 6.sınıf “Yazma” öğrenme alanındaki **“Çekim eklerini (hâl ekleri, iyelik ekleri, çoğul eki, ilgi hâli) ve yapım eklerini doğru kullanır.”** kazanımı, 2017 programında 6.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında **“Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder. İsim çekim ekleri (çoğul eki, hâl ekleri, iyelik ekleri ve soru eki) üzerinde durulur.”** şeklinde verilmiştir. Görüldüğü üzere “çekim ekleri” ile ilgili kazanımın verildiği öğrenme alanı değişmekle kalmamış, hem kazanımların ifade ediliş şekli değişmiş hem de 2015 programındaki “ilgi hali” ifadesinin yerini “soru eki” ifadesi almıştır. Ayrıca 2015 programında verilecek olan çekim ekleri, kazanımın içinde parantezli şekilde verilmişken 2017 programında kazanım, harici bir açıklamayla verilmiş ve 2015 programındaki “yapım ekleri” ifadesine, 2017 programında 5. Sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında müstakil bir kazanım olarak yer verilmiştir.

2.1.3. 7. sınıf.

1-) 2015 programı “Sözlü İletişim” öğrenme alanındaki **“Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** ifadesi, 2017 programının “Konuşma” öğrenme alanında **“Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programındaki kazanıma “konuşmalarında” ifadesi eklenmiş ve Sözlü İletişim öğrenme alanının alt başlıklara ayrılmış olması, bu şekilde belirtilmiştir.

2-) 2017 programı “Konuşma” öğrenme alanındaki **“Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”** kazanımı ve **“Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.”** açıklaması, 2015 programında “Konuşma” öğrenme alanını da içerisine alan “Sözlü İletişim” öğrenme alanında bulunmamaktadır.

3-) 2017 programında 7.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Anlama” alt başlığında dil bilgisi ile ilgili herhangi bir kazanıma rastlanmamıştır.

4-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanı “Anlama” alt başlığındaki **“Okuduklarındaki yönlendirici ifadelerin anlamda yaptığı değişikliği fark eder.”** kazanımı ve **“Aksi takdirde, ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak, tersine, o hâlde, başka bir deyişle vb. yönlendirici ifadeleri bulması sağlanır.”** açıklaması, 2017 programında “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” başlığı altında **“Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadeleri üzerinde durulur.”** şeklinde yer almıştır. Dikkatle incelenecek olursa söz konusu kazanım, aynı öğrenme alanı içerisinde kalmasına rağmen farklı bir alt başlıkta değerlendirilmiştir. Ayrıca 2015 programındaki “yönlendirici ifadeler” vurgusu, 2017’de “geçiş ve bağlantı ifadeleri” olarak verilmiştir. Bununla birlikte 2015 programındaki söz konusu kazanımda “fark eder” ifadesi, 2017’de “değerlendirir” olarak değiştirilerek öğrenciden daha üst seviyede bir zihinsel süreç yaşamayı istenmiştir. 2015 programındaki söz konusu kazanımın açıklamasında verilen “başka bir deyişle” ifadesi de aynı açıklama cümlesinde iki kez kullanılmıştır.2015 programındaki söz konusu açıklamadaki “aksi takdirde, ama, fakat, tersine, o hâlde” ifadelerine, 2017 programında yer verilmemiştir. Görülmektedir ki 2015 programındaki söz konusu kazanımın, 2017 programında hem bulunduğu alt başlık, hem ifade şekli hem de açıklamasında önemli değişiklikler yapılmıştır.

5-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanı “Anlama” alt başlığındaki **“Okuduklarında anlama dayalı anlatım bozukluklarını fark eder.”** kazanımı, 2017 programı “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığında **“Anlatım bozukluklarını tespit eder. Anlam yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durulur.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programındaki kazanım ifadesi, 2017 programında kazanım ve açıklama ifadelerine ayrılarak verilmiştir. Ayrıca kazanımın bulunduğu alt başlık da 2017 programında değişmiş ve “fark eder” ifadesinin yerine de “tespit eder” ifadesi kullanılmıştır. Bu ifade farklılığı, anlam olarak büyük bir farklılaşma oluşturmasa da “tespit eder” ifadesi, öğrenciyi daha aktif hale getirebilecek bir ifade olarak değerlendirilebilir.

6-) 2015 programında 7. sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Akıcı Okuma” alt başlığında **“Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek, uygun hızda sesli veya sessiz okur.”** kazanımı 2017 programında yine aynı alt başlıkta **“Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.”** şeklinde belirtilmiş ve “yazım kuralları” ile “uygun hız” ifadelerine yer verilmemiştir. Ayrıca 2015 programındaki söz konusu kazanımda geçen “sesli veya sessiz okur” ifadesi, metnin isteğe bağlı olarak sadece sesli ya da sadece sessiz okunabileceğini belirtirken bu ifade, 2017 programında “sesli ve sessiz okur” şeklinde değiştirilerek metnin isteğe bağlı olunmaksızın hem sessiz hem de sesli okunması gerektiğini ifade etmektedir.

7-) 2015 programı 7.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Akıcı Okuma” alt başlığındaki **“Dilin ses, şekil ve söz dizimi kurallarına uyarak okur.”** kazanımına 2017 programında çalışma konusu olarak seçilen sınıf seviyelerinin hiçbirinde (5, 6, 7, 8) yer verilmemiştir.

8-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Fiillerin cümleye kattığı anlam özelliklerini fark eder.”** kazanımı, 2017 programında aynı öğrenme alanı ve aynı alt başlıkta **“Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programındaki söz konusu kazanımda yer alan “cümleye kattığı” ifadesine 2017 programında yer verilmemiştir. Bu durum, 2017 programında dil bilgisinin cümle üzerinden değil, daha genel bir biçimde ve tüm metinden hareketle (metin dil bilgisi) öğretilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca 2015 programından farklı olarak 2017 programındaki söz konusu kazanıma **“İş (kılış), oluş ve durum fiillerinin anlam özellikleri üzerinde durulur.”** açıklaması da eklenerek hangi konuların öğretileceği konusunda daha belirgin yönlendirici ifadelerle yer verilmiştir.

9-) 2015 programı 7.sınıf “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Zarfların cümleye kattığı anlamı ve işlevini fark eder.”** kazanımı, 2017 programında aynı öğrenme alanı ve aynı alt başlıkta **“Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.”** şeklinde değiştirilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programında “zarf” konusunun cümlelerden hareketle anlatılması durumu söz konusu iken 2017 programında aynı konunun, tüm metinden hareketle anlatılması

söz konusudur. Bu da son yıllarda gelişen metin dil bilgisinin 2017 programında dikkate alındığının göstergesidir. Ayrıca 2015 programı “Okuma” öğrenme alanındaki söz konusu kazanımda “fark eder” ifadesi, diğer öğrenme alanları ile ilişkilendirilemez iken 2017 programındaki aynı kazanımda “açıklar” ifadesi, “Konuşma” ve “Yazma” öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilebilir.

10-) 2017 programı “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Metindeki söz sanatlarını tespit eder.”** kazanımı ve **“Kişileştirme (teşhis), konuşturma (intak), karşılık (tezat) ve abartma (mübalağa) söz sanatları verilir.”** açıklaması, 2015 programında 7.sınıf seviyesindeki herhangi bir öğrenme alanında yer almamaktadır. Söz sanatları ile ilgili kazanım, 2015 programında 8.sınıf seviyesinde bulunmaktadır.

11-) 2017 programı “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.”** kazanımı 2015 programı 7.sınıf seviyesinde herhangi bir öğrenme alanında yer almamaktadır. Söz konusu kazanımdaki dil bilgisi konuları 2015 programında 6.sınıf seviyesinde verilmektedir.

12-) 2017 programı “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” alt başlığındaki **“Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder. Fiil çekim ekleri (kip ve kişi ekleri) üzerinde durulur.”** kazanımı ve açıklamasına 2015 programında herhangi bir sınıf seviyesinin “Okuma” öğrenme alanında yer verilmemiştir. 2015 programında “çekim ekleri” konusuna ilişkin kazanımlar 5, 6 ve 7.sınıf seviyelerinde “Yazma” öğrenme alanında bulunmaktadır.

13-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Duygu ve düşüncelerini ifade ederken uygun bağlama öğelerini kullanır. Ör: tersine, aksi takdirde, o hâlde, başka bir deyişle, öncelikle, ilk olarak vb.”** ifadesi, 2017 programında aynı öğrenme alanında **“Yazılarında geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.”** şeklinde değiştirilmiştir. 2015 programındaki “duygu ve düşüncelerini ifade etmek” ifadesi, 2017’de kazanım dışında bırakılmış ve yerine “yazılarında” ifadesi kullanılmıştır. Bu durum, “duygu ve düşüncelerini ifade etmek” işleminin sadece “yazma” eylemini kapsamaması, öğrencinin duygu ve düşüncelerini konuşarak,

davranışta bulunarak ya da jest ve mimiklerini kullanarak da ifade edebilecek olma ihtimali, kazanımdaki söz konusu ifadeyi, muğlak bir ifade haline getirmektedir. 2017 programındaki kazanımda “yazılarında” ifadesinin kullanılması bu muğlak ifadeyi gidermesi açısından önemlidir. 2017 programında “bağlama ögeleri” ifadesi de “geçiş ve bağlantı ifadeleri” olarak belirtilmiştir. Buradaki ifade farklılığı da göze çarpmaktadır. Ayrıca 2015 programı kazanımının açıklamasındaki örneklerden “tersine, aksi takdirde, o halde, öncelikle” ifadeleri, 2017 programında açıklama cümlesinin dışında kalmış, açıklamaya “oysaki, özellikle, son olarak” ifadeleri eklemiştir.

14-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Çekim eklerini (kişi ekleri, haber ve dilek kipleri) ve yapım eklerini doğru kullanır.”** kazanımı, 2017 programı “Yazma” öğrenme alanında bulunmamaktadır.

15-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Fiilin cümleye kattığı anlam özelliklerini, ek fiilli ve zarfları cümledeki işlevlerine uygun kullanır.”** kazanımı, 2017 programı “Yazma” öğrenme alanında **“Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere “fiillerin cümleye kattığı anlam özellikleri” ve “zarflar” ifadelerine 2017 programındaki söz konusu kazanımda yer verilmemiştir. Ayrıca 2015 programı kazanımındaki “cümledeki işlevlerine uygun kullanır” ifadesi, 2017 programında “işlevlerine uygun olarak kullanır” şeklinde değiştirilmiş, 2015 programındaki “cümle” vurgusu, 2017 programındaki kazanımda kullanılmamış ve kazanım daha net bir şekilde ifade edilmiştir.

16-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazdıklarını gözden geçirir.”** kazanımı, 2017 programı “Yazma” öğrenme alanında **“Yazdıklarını düzenler.”** şeklinde; **“Anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri belirlemesi ve düzeltmesi sağlanır. Anlama dayalı anlatım bozuklukları ile sınırlı tutulur.”** açıklaması da **“Anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltmesi sağlanır. Sınıf düzeyine uygun yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.”** şeklinde değiştirilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programında söz konusu kazanımdaki “gözden geçirir” ifadesi, 2017 programında “düzenler” şeklinde değiştirilmiştir. 2015

kazanımındaki “Gözden geçirme” işlemi, yüzeysel bir incelemeyi kast eder iken, 2017 kazanımındaki “düzenleme” işlemi, yapılan inceleme sonucu düzeltmeler yapılması anlamına gelmektedir. Ayrıca 2017 programında söz konusu açıklamadaki “sınıf düzeyine uygun yazım ve noktalama kuralları” ifadesi, 2015 programındaki söz konusu açıklamalara göre daha net ve yönlendirici bir ifadedir.

17-) 2017 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** kazanımının yanı sıra **“Yazılarında geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”** kazanımı ve **“Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.”** açıklaması, 2015 programı “Yazma” öğrenme alanında bulunmamaktadır.

2.1.4. 8. sınıf.

1-) 2015 programı “Sözlü İletişim” öğrenme alanındaki **“Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** ifadesi, 2017 programının “Konuşma” öğrenme alanında **“Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programındaki kazanıma “konuşmalarında” ifadesi eklenmiş ve Sözlü İletişim öğrenme alanının alt başlıklara ayrılmış olması, bu şekilde belirtilmiştir.

2-) 2017 programı “Konuşma” öğrenme alanındaki **“Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”** kazanımı, 2015 programında “Konuşma” öğrenme alanını da içerisine alan “Sözlü İletişim” öğrenme alanında bulunmamaktadır.

3-) 2017 programında 8.sınıf “Okuma” öğrenme alanının “Anlama” alt başlığında dil bilgisi ile ilgili herhangi bir kazanıma rastlanmamıştır.

4-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanı “Anlama” alt başlığındaki **“Okuduklarındaki yönlendirici ifadelerin anlamda yaptığı değişikliği fark eder.”** kazanımı ve **“Aksi takdirde, ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak, tersine, o hâlde, başka bir deyişle vb. yönlendirici ifadeleri bulması**

sağlanır.” açıklaması, 2017 programında “Okuma” öğrenme alanı “Söz Varlığı” başlığı altında “**Geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.**Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadeleri üzerinde durulur.” şeklinde yer almıştır. Dikkatle incelenecek olursa söz konusu kazanım, aynı öğrenme alanı içerisinde kalmasına rağmen farklı bir alt başlıkta değerlendirilmiştir. Ayrıca 2015 programındaki “yönlendirici ifadeler” vurgusu, 2017’de “geçiş ve bağlantı ifadeleri” olarak verilmiştir. Bununla birlikte 2015 programındaki söz konusu kazanımda “fark eder” ifadesi, 2017’de “değerlendirir” olarak değiştirilerek öğrenciden daha üst seviyede bir zihinsel süreç yaşaması beklendiği gösterilmiştir. 2015 programındaki söz konusu kazanımın açıklamasında verilen “başka bir deyişle” ifadesi de aynı açıklama cümlesinde iki kez kullanılmıştır. 2015 programındaki söz konusu açıklamadaki “aksi takdirde, ama, fakat, tersine, o hâlde” ifadelerine, 2017 programında yer verilmemiştir. Görülmektedir ki 2015 programındaki söz konusu kazanımın, 2017 programında hem bulunduğu alt başlık, hem ifade şekli hem de açıklamasında önemli değişiklikler yapılmıştır.

5-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanı “Anlama” alt başlığındaki “**Okuduklarındaki söz sanatlarını bulur. Benzetme, kişileştirme, konuşturma, zıtlık, abartma söz sanatları verilir.**” ifadesi, 2017 programı 8.sınıf seviyesinde yer almamaktadır. 2017 programında söz sanatlarıyla ilgili kazanımlar, kademeli olarak 5 ve 6.sınıfta verilmiş, 7.sınıfta da tekrar edilmiştir.

6-) 2015 programında 8. sınıf “Okuma” öğrenme alanınının “Akıcı Okuma” alt başlığında “**Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek, uygun hızda sesli veya sessiz okur.**” kazanımı 2017 programında yine aynı alt başlıkta “**Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.**” şeklinde belirtilmiş ve “yazım kuralları” ile “uygun hız” ifadelerine yer verilmemiştir. Ayrıca 2015 programındaki söz konusu kazanımda geçen “sesli veya sessiz okur” ifadesi, metnin isteğe bağlı olarak sadece sesli ya da sadece sessiz okunabileceğini belirtirken bu ifade, 2017 programında “sesli ve sessiz okur” şeklinde değiştirilerek metnin isteğe bağlı olunmaksızın hem sessiz hem de sesli okunması gerektiğini ifade etmektedir.

7-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanının “Akıcı Okuma” alt başlığındaki **“Dilin ses, şekil ve söz dizimi kurallarına uyararak okur.”** kazanımına 2017 programında çalışma konusu olarak seçilen sınıf seviyelerinin hiçbirinde (5, 6, 7, 8) yer verilmemiştir.

8-) 2015 programı “Okuma” öğrenme alanının “Akıcı Okuma” alt başlığındaki **“Fiilimsilerin cümledeki işlevini fark eder.”** kazanımı, 2017 programı “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında **“Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.”** şeklinde değiştirilmiş ve söz konusu kazanıma **“Fiilimsilerin türleri fark ettirilir. Ekler ezberletilmez.”** açıklaması eklenmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programındaki “fark eder” ifadesi, 2017’de programında “kavrar” şeklinde değiştirilmiş bulunmaktadır. Bu ifade değişikliğiyle öğrenciden daha üst düzey bir zihinsel beceri geliştirmesi beklenmektedir. Ayrıca kazanıma açıklama eklenmesiyle de dersin işlenişi hakkında yönlendirmelerde bulunulmuştur.

9-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Dil bilgisine dayalı anlatım bozukluklarının farkına varır.”** kazanımı, 2017 programında “Okuma” öğrenme alanının “Söz Varlığı” alt başlığında **“Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. Dil bilgisi yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durulur.”** şeklinde bulunmaktadır. Görüldüğü üzere söz konusu kazanımın bulunduğu öğrenme alanı değişiklik göstermektedir. Ayrıca 2015 programındaki kazanım cümlesi, 2017 programında kazanım ve açıklama cümlelerine ayrılarak verilmiştir. Bunun yanı sıra 2015 programında söz konusu kazanımdaki “farkına varır” ifadesi, 2017 programında “belirler” olarak değiştirilmiştir. “Belirleme” ifadesi, “farkına varma” ifadesine oranla öğrenciyi daha aktif duruma getirebilecek bir ifade olarak değerlendirilebilir.

10-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Duygu ve düşüncelerini ifade ederken uygun bağlama öğelerini kullanır. Ör.: kısacası, özetle, başlıca, son olarak vb.”** ifadesi, 2017 programında aynı öğrenme alanında **“Yazılarında geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.”** şeklinde değiştirilmiştir. 2015 programındaki “duygu ve düşüncelerini ifade etmek” ifadesi, 2017’de kazanım dışında bırakılmış ve yerine “yazılarında” ifadesi

kullanılmıştır. Bu durum, “duygu ve düşüncelerini ifade etmek” işleminin sadece “yazma” eylemini kapsamaması, öğrencinin duygu ve düşüncelerini konuşarak, davranışta bulunarak ya da jest ve mimiklerini kullanarak da ifade edebilecek olma ihtimali, kazanımdaki söz konusu ifadeyi, muğlak bir ifade haline getirmektedir. 2017 programındaki kazanımda “yazılarında” ifadesinin kullanılması bu muğlak ifadeyi gidermesi açısından önemlidir. 2017 programında “bağlama öğeleri” ifadesi de “geçiş ve bağlantı ifadeleri” olarak belirtilmiştir. Buradaki ifade farklılığı da göze çarpmaktadır. Ayrıca 2015 programı kazanımının açıklamasındaki örneklerden “kısaca, özetle, başlıca” ifadeleri, 2017 programındaki söz konusu açıklama cümlesinde bulunmamaktadır.

11-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Cümlelerin öğelerini bilir.”** kazanımı, 2017 programı “Yazma” öğrenme alanında **“Cümlelerin öğelerini ayırt eder.”** şeklinde değiştirilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programındaki kazanımda yer alan “bilir” ifadesinin yerine 2017’de “ayırt eder” ifadesi kullanılmıştır. Bu durum, öğrenciden daha üst düzey zihinsel beceriler beklendiğinin bir göstergesidir.

12-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Fıilimsileri cümledeki işlevine uygun olarak kullanılır.”** ifadesi, 2017 programı “Yazma” öğrenme alanında yer almamaktadır. Ayrıca dikkat edilecek olursa 2015 programındaki söz konusu kazanımda edilgen bir ifade olan “kullanılır” ifadesine yer verilmiştir. Türkçe öğretim programlarındaki tüm kazanımların, öğrenciye dönük olduğu, yani öznesinin öğrenci olduğu göz önüne alınırsa kazanımda verilen bu edilgen ifade hatalıdır.

14-) 2015 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazdıklarını gözden geçirir.”** kazanımı, 2017 programında **“Yazdıklarını düzenler.”** şeklinde; **“Anlam ve yapıya dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltmesi sağlanır.”** açıklaması da **“Dil bilgisine dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltmesi sağlanır.”** şeklinde değiştirilmiştir. Görüldüğü üzere 2015 programında söz konusu kazanımdaki “gözden geçirir” ifadesi, 2017 programında “düzenler” şeklinde değiştirilmiştir. “Gözden geçirme” işlemi, yüzeysel bir incelemeyi kast eder iken “düzenleme” işlemi, yapılan inceleme

sonucu düzeltmeler yapılması anlamına gelmektedir. Ayrıca 2017 programındaki söz konusu kazanıma, 2015 programından farklı olarak “b) Sınıf düzeyine uygun yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.” açıklaması da eklenmiştir.

15-) 2017 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”** kazanımı, 2015 programında çalışma konusu olarak seçilmiş olan sınıf seviyelerinin (5, 6, 7, 8) hiçbirinde yer almamaktadır.

16-) 2017 programı “Yazma” öğrenme alanındaki **“Cümle türlerini tanır.”** kazanımı ve **“Kavramsal tanımlamalara girilmez.”** açıklamasının yanı sıra **“Füllerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.”** kazanımı ve **“Kavram tanımlarına girilmeden anlamsal farklılıklara değinilir.”** açıklaması da 2015 programında çalışma konusu olarak seçilmiş sınıf seviyelerinin hiçbirinde yer almamaktadır. Bu durumdan hareketle 2015 programında “cümle türleri” ve “filde çatı” konusuna yer verilmediği açıkça görülmektedir.

3.SONUÇ VE ÖNERİLER

Dilin doğru ve güzel kullanımı, insanlar arası ilişkilerin olumlu bir seyir izlemesi, iletişimin tam ve eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesi öğrencilerin dil gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Bu durum, dilin sistemli bir şekilde öğretilmesi gerektiğini göstermektedir. Dilin sistemli bir şekilde öğretilmesi için Türkçe öğretim programlarından yararlanmak gerekmektedir. Bu çalışmada, 2015 ve 2017 yıllarında yayımlanan Türkçe öğretim programları, dil bilgisi ile ilgili kazanımlar açısından karşılaştırılmıştır.

Çalışma sonucunda iki program arasında birçok fark olduğu ve 2017 programında 2015’e göre birçok değişiklik yapıldığı tespit edilmiştir. 2017 programında 2015 programına göre, kazanımların ifade edilmesinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. İfadelerin farklılaşmasında öğrencilerin zihinsel süreç basamaklarının göz önüne alındığı görülmüştür.

Çalışma sonucunda tespit edilen farklılıklardan birisi de 2015 programındaki bazı kazanımların 2017 programında bulunmuyor

olmasıdır. Bu durumun tersi de geçerlidir. Söz konusu bu farklılık, 2015 programında sözlü iletişim öğrenme alanındaki konuşma ve dinleme becerilerinin, 2017 programında ayrı birer öğrenme alanı olarak kabul edilmesinden kaynaklanmakla beraber 2015 programında bulunmayan “fiilde çatı” gibi bazı dil bilgisi konularının 2017 programına eklenmesi de söz konusu bu farklılığı oluşturan etkenlerdendir.

Dil bilgisi konularının sınıf seviyelerine dağılımı da iki program arasındaki farklılıklardan birisidir. Örneğin, 2015 programında 8.sınıfta yer alan söz sanatları, 2017 programında 5. ve 6. sınıfta kademeli olarak verilerek 7.sınıfta tekrarı yapılmakta ve 8.sınıfta bu konuya ait herhangi bir kazanım bulunmamaktadır.

Söz konusu iki öğretim programındaki dil bilgisi kazanımlarının incelenmesiyle elde edilen bir başka sonuç da 2015 programındaki bazı tümleşik kazanımların 2017 programında ayrı birer kazanım olarak verilmesidir. Bu duruma örnek olarak 2015 programı 6.sınıftaki kök ve eklerle ilgili tümleşik kazanımın 2017 programında ayrı olarak ele alınması ve iki farklı kazanım olarak değerlendirilmesi verilebilir.

Eğitim-öğretim sürecinin en önemli paydaşları şüphesiz ki öğretmen, öğrenci ve ailedir. Söz konusu bu üç paydaş da Türkçe dersi öğrenme-öğretme sürecinde etkin rol oynamalıdır.

Yeni programlardaki durum ve değişikliklerden haberdar olmama durumu ve eski programa olan uygulama yatkınlığı, öğretmenlere yeni programı anlamlandırmada ve uygulamada zorluklar yaşatacaktır. Dolayısıyla, öğrenciler tarafından zor ve karmaşık olarak görülen dil bilgisi, öğretmenlerin de kafasını karıştıracaktır. Bu nedenle Türkçe öğretmenlerine 2017 programındaki dil bilgisi kazanımları ve 2015 programı ile arasındaki farklarla ilgili hizmet içi eğitim kursları verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (1998). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, Ankara: TDK Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara:Pegem Akademi.
- Calp, M. ve Calp, Ş. (2016), Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi I-II. Ankara: Nobel Yayınları.

- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel Veri Toplama Araçları. M, Metin, (Ed.), Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri (1. Baskı) içinde (337-374). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, C. (2009). Türkçede Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Üzerine Konuşmalar. Ankara: TDK Yayınları, 59-68.
- Ergin, M. (2009). Türk Dil Bilgisi, İstanbul:Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Göğüş, B. (1978). Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi. Ankara: Gül Yayınevi.
- Güneş, F. (2016). Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller. Ankara: Pegem Akademi.
- Kahn, J. V. ve Best, J. (2017). Eğitimde Araştırma Yöntemleri (10. Baskı). (O. Köksal, Çev.). Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Karaburgu, O. (2006). Cemil Meriç'in Dil ve Edebiyat Üzerine Düşünceleri. Düşünen Siyaset Dergisi Sayı:22, s.121.
- Martinet, A. (1998). İşlevsel Genel Dilbilim, (B. Vardar, Çev.). İstanbul: Multilingual.
- MEB (2015). Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2017). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Robson, C. (2001). Real World Research. USA: Blackwell Publishers.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001), Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekler. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Varış, F. (1996). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Alkım Kitabevi.